

Кригульська Т.Б.
кандидат історичних наук, доцент
Солоділова А.О.
студентка

Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна

ПРОЦЕСИ ЗАЙНЯТОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНИХ ВОЄННИХ ДІЙ

Ринок праці є складником та невід'ємною частиною національного ринку будь-якої держави. Загальновідомо, що ринок праці в умовах ринку є доцільною формою функціонування робочої сили. Його суб'єктами виступають працівники, роботодавці та профспілки, а об'єктами – якість робочої сили та умови праці. Дослідження проблем ринку праці надає можливість проаналізувати характер використання найголовнішого багатства кожної держави, яким є людські ресурси.

Стан ринку праці, насамперед, характеризується за допомогою економічної категорії зайнятості. Зайнятості розглядається дослідниками як трудова суспільнокорисна діяльність працездатних осіб, що надає їм можливість отримувати дохід, та залучає їх у відносини з приводу забезпечення робочим місцем та участі у господарській діяльності.

Економічна ситуація в Україні є надзвичайно складною та трагедійною через широкомасштабу війну з РФ. Майже щодня гинуть люди, руйнуються економічні об'єкти, значна кількість територій перебуває під окупацією. Масовий виїзд людей спричинив зменшення працездатного населення. Життєвий рівень населення стрімко знижується через інфляцію, подорожчання найнеобхідніших благ. І це лише неповний перелік жахів, принесених війною.

Негативних впливів зазнав у цій ситуації ринок праці. Від початку війни він став переповненим, а попит на роботу істотно перевищив пропозицію. Кількість бажаючих працевлаштуватися з весни 2022 року збільшилася у декілька разів порівняно з довоєнним періодом. Станом на серпень 2022 року найменшу кількість пропозицій роботи продемонстрували області: Харківська – 1,6%, Рівненська – 1,6%, Чернігівська – 1,5%, Кіровоградська – 1,4%, Миколаївська – 1,2%, Запорізька – 1%, а лідерами по працевлаштуванню стали Київ, Львів, Дніпро [1].

З початку липня 2022 року на українському ринку праці зріс попит на вакансії у трьох сферах діяльності: обслуговування (кухарі, швачки, офіціанти, менеджери з продажу тощо), рітейл (роздрібна торгівля) та агропромисловість. На середину літа в сфері зайнятості провідними були вакансії за такими професійними напрямками: продажі – 23,5%; ІТ, телеком та Інтернет – 12,2 %; транспорт, логістика – 6,8 %; робітничий персонал – 5,5 %; виробництво та сільське господарство – 5 %, маркетинг, реклама, PR; бухгалтерія, управлінський облік – 4,3 %; будівництво, нерухомість – 4,2 %, адміністративний персонал – 3,1 % [2].

Змінилися суттєво також умови праці. У жовтні 2022 року результати досліджень групи «Рейтинг» показали, що лише 36% українців працюють у звичному режимі, 19% - віддалено або частково, 6% - працевлаштувалися на нову роботу і майже 37% - втратили постійне місце роботи, а чисельність офіційно зареєстрованих в Україні безробітних сягнула 260 тис. осіб [3]. Дещо змінився характер оплати праці. Якщо минулого року заробітна плата суттєво знизилася, то в нинішньому 2023 році вона демонструє повільну тенденцію до зростання - з 13957, 63 гривні у середині минулого року до 16012,38 гривень на початок осені нинішнього року.

Кардинально іншою стала ситуація з попитом на робочі місця на ринку праці з весни нинішнього року. Минулого року на одну вакансію у середньому претендувало 9 осіб. Нині кількість офіційно запропонованих вакансій зростає, але попит на них знижується. За інформацією Державного центру зайнятості в Україні поволі створюється дефіцит робочої сили, який наразі дуже відчутно виявляється у переробній та будівельній галузях. Особливо госрою є нестача кадрів робітничих професій, які вміють працювати з професійним інструментом (по регіонах від 10 до 20 %)[4].

У той же час загрозливих розмірів на ринку праці України набула проблема безробіття. За підрахунками Національного банку третина трудових ресурсів України є поза межами регулярної зайнятості. Уряд намагається вирішувати проблему зниження рівня безробіття на 19% до кінця року через виділення коштів на відкриття бізнесу, розробку програм перекваліфікації [5].

Таким чином, з початком бойових дій ринок праці України зазнав суттєвих деформацій. Рівноважні процеси постійно порушуються через негативний вплив війни. На наш погляд, це потребує соціального діалогу між роботодавцями, працівниками, державними владними органами та активного цілеспрямованого регулювання процесів зайнятості з боку держави.

Література:

1. Ринок праці України після півроку війни. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/rynok-pratsi-ukrayiny-pislya-pivroku-vijny/> (дата звернення: 30.10.2023).
2. Що відбувається з ринком праці під час війни. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/business/fail/328215-work-during-wartime> (дата звернення: 29.10.2023).
3. Ринок праці в умовах війни: тенденції та перспективи. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/rynok-pratsi-v-umovakh-viyny-tendentsiyi-ta-perspektyvy> (дата звернення: 29.10.2023).
1. 4. Сиваківський Я. В Україні повідомляють про дефіцит робочої сили. URL: https://24tv.ua/economy/bezrobittya-ukrayini-situatsiya-rinku-pratsi-ekonomika_n2392130 (дата звернення: 29.10.2023).
4. Свириденко Ю. Рівень безробіття в Україні. URL: https://24tv.ua/economy/bezrobittya-ukrayini-situatsiya-rinku-pratsi-ekonomika_n2392130 (дата звернення: 30.10.2023).